

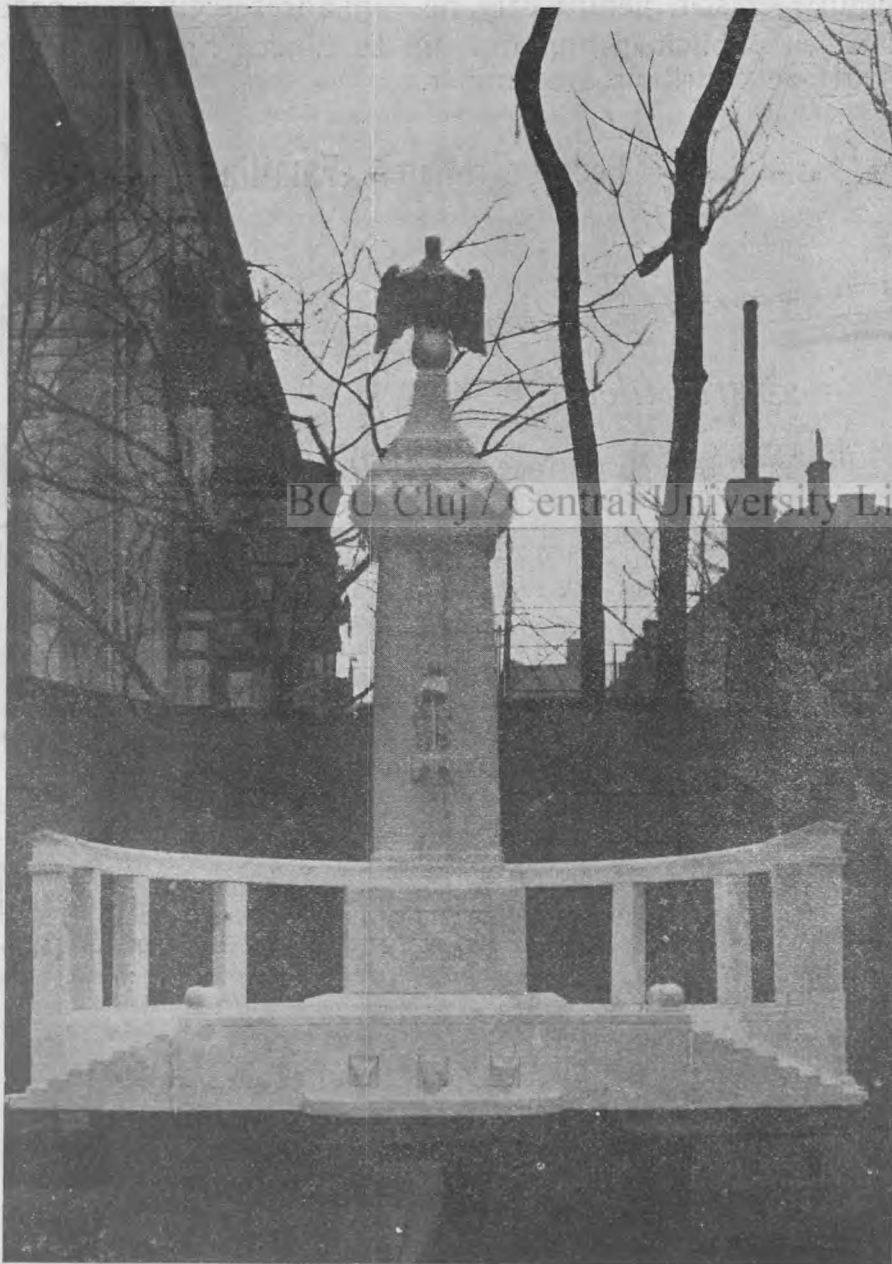
FAMILIA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

Anul I.

9/22 Martie 1908.

Nr. 4.

Abonamentul:
pentru
Austria și Ungaria:
Pe un an . . . 10 cor.
Pe 1/2 an . . . 5 cor.
Pentru România:
Pe un an . . . 12 Lei.
Redacția și Admin.:
Budapesta, V. Strada
Csáky 23.

Proprietar-editor: LUCIAN BOLCAȘ

SUMARUL:

- Premiile literare ale „Familiei Române“.* Spre Ideal (versuri). —
Mihail Sadoveanu: Singurătăți.
Miron Frunzaru: Ca și atunci (versuri).
Cornelia Langa: Silvia. (Amintiri din pensionul dela B.)
Horia P. Petrescu: Reverie. (Versuri)
Ilie Marin: Lacrimi.
Elena E. Bolcaș: Curierul Modei.

*

Petrecri. — Logodne. — Cununii. —
Morți. — Cronică. — Haz. — De-ale
casei. — Tablouri de vnzare la admi-
nistrația „Fam. Rom.“ — Gicituri —
Inserate.

*

ILUSTRĂȚII

Schiță de un monument pentru Arena
dela Călugăreni de † Alex. Liuba —
Lăptăreasa de Grenze. — Mai multe
figuri de modă. — Caricaturi ș. a.

Fraterului Bolcaș în amintire

Opera 2/1. 906 *Arhiel*

Premiile literare ale „Familiei Române“.

Deschidem concurs de lucrări literare la următoarele premii:

- I. Un premiu de 100 cor., pentru o narațiune luată din viața rom. a vremilor trecute.
- II. Un premiu de 30 coroane pentru o poezie.
- III.—IV. Două premii de câte 20 coroane, pentru câte-o schiță, ori poezie.

Lucrările sunt a să trimite până în 31 Martie st. nou.

Manuscrisurile, anonime, să fie scrise numai pe o față a hîrtiei, avînd o margine albă și fiind însoțite de un plic, ce va cuprinde numele autorului.

Scrierile, cari să vor admite la concurs, vor fi publicate în „Familia Română“. Acordarea premiilor să va face pe temeiul unui plebiscit, pentru care ne vom adresa cetitorilor noștri.

Rezultatul plebiscitului să va publica în numărul din Dumineca Floriilor al »Familiei Române«. Tot atunci să va face distribuirea premiilor.

Redacția revistei „Familia Română“.

Spre ideal.

Admisă la premiile pentru poezii și schițe, (II. III. IV.)

*O pasăre măiastră, pe cer grăbit plutește.
De parte-un vîrf de munte 'n zare îi zîmbește
Și pasărea să duce într'un avînt măreț
Imbrățișînd pămîntul cu ochiul ei sumeț
Și arișa să mișcă mai tare, tot mai tare
Cu cît să lămurește și muntele din zare,
Iar soarele cu-o rază o însoțește în zbor
Și încunună piscul c'un cerc strălucitor.*

*E-un vultur ce să 'ntoarce din lungă pribegie.
Fusese prins pe vremuri, și, din copilărie
Nău mai văzuse piscul pe unde s'a născut...
Dar iată-l că revine la locul cunoscut,
Tăind cu-avînt sălbatec tîria solitară,
De-abia 'nfrînîndu-și zborul pe caldul ceri de vară.
Și iată-l mai aproape din ce în ce de munte
Cum zboară peste codrii cu pletele cărunte...
De bucurie fruntea spre soare și-a 'nălțat,
Și-un strigăt să aude pe ceru 'nseninat.*

*In munți plutește-acuma, cu zboru-i maestos
Din înălțimea sură, grăbit să lasă 'n jos.*

*Un trăsnet scurt de pușcă, o dungă de lumină
Și vulturul din ceruri să prăbușeste 'n tină*

* * *

*Așa-i și omenirea. Setoasă de a ști
Adîncurile firii, și de-a descoperi*

*Ce-i viața, ce e moartea și pentru-ce trăim ?
De ce muncim afită și mintea ne trudim ?
De ce ne-abate veșnic al neștiinței val ?...
Prin sfere neumbrate își caț' un ideal,
Și 'n filfuit de aripi spre dînsul să ridică
Mai sus, mai sus, pe boltă, să 'nalță fără frică
Prin lumile senine, spre țelul căutat,
Spre steaua ce lucește pe cerul depărtat.*

*Să-avîntă cugetarea prin lumi necunoscute,
Creiază, rătăcește prin sferile perdate,
In spațiul fără margini, în haosul deschis,
Să urcă și coboară prin funduri de abis,
Cătînd s'ajungă steaua ce-o 'ndeamnă și o cheamă,
Zîmbînd din depărtare, duioasă ca o mamă.
Și omul cercetează. In largul infinit
Și 'ndreaptă năsuința spre țelul strălucit...*

* * *

*Și iată steaua scumpă, aproape, mai aproape.
El cheamă înspre dînsa. Cu lacrimi pe pleoape
El tînde mîna slabă spre țelul căutat,
Dar — steaua e departe. Vai, cît s'a înșelat!...
Și fără să mai cate să afte-al lumii rost,
Să pierde 'n veșnicie ca cei cari au mai fost.
Atunci, din înălțimea albastră și senină
El încunună steaua cu-o rază de lumină...*

Singurătăți.

După ploaia furtunoasă și grabnică, ieși soarele; — și tufișurile poienilor pretutindeni scînteiau, încărcate ca de o rouă bogată. Miroseau dulce clopoței albaștri și roșii de flori; să cumpăneau feregile umede, verzi-palide și gingașe. Cite-o adiere din funduri de păduri venea, aducînd un miros mai aspru, — frunzele fagilor să înfiorau și picături de ploaie, într'o scuturătură iute, sunau pe frunzișurile moarte.

Mergeam pe cărări, din poiană în poiană, spre schitul dela Boureni. Lunecam prin mîzgă, ne înfundam picioarele în ierburi îmbibate de apă. Din cînd în cînd tremurau cântări de păsărele pe ramuri înalte; urmau liniști risipite numai de vuetul pașilor noștri.

Une-ori ne opream, ca să culegem printre frunze uscate, printre vreascuri, hribi albi, rotunzi ca niște pînisoare. Și bureții aceștia, după ploaie, aveau un miros ascuțit, deosebit. În toată pădurea să amestecau mirezmele, și par'că să purtau de colo-colo, ca un abor, în strecurările luminii calde.

Ajunserăm la schit la Boureni, pe supt ramuri de pădure bătrînă. Ș'aici, într'un luminiș, găsirăm o chinovie liniștită, — o biserică veche, niște căsuțe albe, — și un singur călugăr. Cunoșteam și pe sfinția-sa egumenul Calistru, om cu fața veselă, rotundă, foarte rumenă, și c'un pîntece uriaș, sub care scăpăta cureaua lată cu paftale de alamă.

Cum ne văzî, ne primi foarte vesel, vorbind mult și tare. Demult nu-l cercetase lume străină. Ș'acuma, după zile de singurătate, singur ne mărturisea că are nevoie să-și mai dezlege limba. Priveam la turla coșcovă a bisericii, la crucile vechi care străluceau în asfințitul soarelui, — la gospodăria curată care să întindea în juru-ne; și părintele Calistru vorbea, c'un ris vesel la fiecare val de zece cuvinte.

„Pe-aici... e pustie, ce credeți dumneavoastră? Pustie în toată regula... Dacă vă spun că-i pustie!... Iarna te minîcă lupii dacă ieși pe 'nserate... Zău te minîcă lupii... Ce pot și eu să fac?... Am întemeiat o leacă de gospodărie, că înainte nu prea era... Mă pun și cosesc fin pentru cai, mai înmulțesc vițioarele... Și ași vrea să-mi fac niște știubeie... ca să mă mai îndulcesc și eu... zău să mă mai îndulcesc... Da-i greu... Este un ticălos de moșneag mai încolo, sub pădure, unu Ile Bistrițanu și are o prisacă... Am vrut eu să fac o negustorie, să-i iau știubeiele și să-i arunc, acolo, ceva, — ori măcar să mă întovărășesc cu el... n'a fost chip... Dacă vă spun... n'a fost chip... Moșneagu-i hapsîn!... Tare-i hapsîn! Și doar e singur pe lume... N'are nevastă, n'are copii... Ce-i trebuie casă, ce-i trebuie parale, ce-i trebuie prisacă?... Zic: vină,

moșule, și te călugărește... Dă mănăstirii ce ai... Ce-ți folosește viața asta?... Dăruiește mai bine lui Dumnezeu ce ai... și-ți petrece rămășița vieții în post și 'n rugăciune... El nu. Și n'a fost chip să am și eu dela dînsul vre-o citeva știubeie... Ași putea la urma urmei să cumpăr de undeva... da-i cam scump... Și iacă așa, mă năcăjesc și eu... Și-'s singur... Am adus nu-'i vorbă o nepoată săracă... o femeie care n'a avut parte de-un bărbat ca lumea și s'a chinuit cît a trăit cu el, în sărăcie și 'n ticăloșie... să mulțamește să aibă și ea aicea un locușor de hodină ș'o leacă de mîncare... Mă mai ajută și ea cîte-o leacă și mai am cu cine schimba două-trei vorbe... Imi fac și pomană cu dînsa... Ce să fac? Doar n'avem să trăim cît lumea!...“

Părintele Calistru vorbea fără întrerupere și cuvintele lui repede rostite suflau în toate părțile firile lungi, cărunte ale mustății și bărbii amestecate în dreptul buzelor. Să oprea din cînd în cînd să răsufle adînc, ș'atuncea pîntecele uriaș îi creștea și-i descreștea ca un foiu.

După-ce ne cinși părintele cu cîte un păhar de vin vechiu și cu brînză dela oițele mănăstirii, — plecarăm încet spre sat, — gîndindu-ne la singurătățile schiturilor dela Brătești și dela Boureni, și la cele două nepoate ale acestor singurătăți.

Cum ocoleam gospodăria mănăstioarei, — zărirăm între tufari, într'un capăt de grădină, o femeie scundă, grasă, care să mișca încet, obosită par'că. Ne privi lung cu niște ochi mici, ca niște puncte negre, — și trecî înainte prin împărăția zarzavaturilor ei, mișcîndu-se a lene, în căputu-i lung, alb...

Așa trecî această singură mîngăere a egumenului Calistru.

Iar noi ne aduserăm aminte despre mierea la care rămînea sfinția-sa, — și pornirăm domol prin marginea pădurii, nădăjduind să găsim prisaca „ticălosului de moșneag“, a hapsînului bătrîn Ile Bistrițanu.

*

Soarele da în asfințit și toată valea Moldovei era plină de aburi. Prin aburii aceștia lunecau sulii lungi de lumină, — până la oglinzi sfărmate, licăritoare, pân' la gîrlele rîului pierdut în ceață.

Am rătăcit mult pe sub poala codrului, apoi de-odată căzurăm într'o adîncitură adăpostită sub pădure și sub deal, o poiană mărginașă, apărută dela miază-noapte și deschisă spre miază-zi și spre valea largă din asfințit. Acolo în iarbă naltă, necosită, să ridică o colibă din îngrăditură de frunzari. La depărtare de cîte-va prăjini, de sub mal, curgea un șipot bogat, prin jghiab alb de lemn. Și din trei părți să întindea

o îngrăditură tare de nuele: un capăt să isprăvea la șipot, altul la colibă. Și 'n prisacă, în adăpostul acesta din marginea rîpilor codrului, împrejurul știubeielor așezate pe scăuneșe, să țeseau în zbor, ca într'o rețea clipitoare de aur, puzderii de albine, în cel din urmă ceas al lucrului lor!

Moșneagul Ile Bistrițanu ieși din colibă, și iarba de-oparte și de alta a cărării îi venea până de-asupra genunchilor. Era alb, bătrîn și liniștit; un om mititel, curat îmbrăcat, în straie țărănești. N'avea nimic deosebit în înfățișarea lui; numai ochii îi lunecau foarte negri sub tufele sprîncenelor. Mă miram în sine-mi: căci bătrînul nu părea nici ticălos, nici hapsîn, — după cum strigase, între risetele-i de veselie, sfinția-sa, egumenul Calistru.

Îi dădurăm bună ziua. El își luă din cap pălăria, apoi și-o așază încet iar, pe pletele albe.

„Bine-ați venit...”

Ne apropiarăm de colibă. Un câne alb, ciobănesc, să apropiă de noi mîrînd, apoi să liniște apropiindu-se de bătrîn. Priveam prin lumina asfințitului la zborul albinelor din prisacă, — și moșneagul sta lîngă noi zîmbind.

„Moșule, a dumnitale-'s toate știubeiele?”

„Da. A mele... Bucata asta de loc, până cătră sat e a mea... Iar în margina satului, am și casă... Iarna mă trag acolo... cu tot, cu muște... Este și pentru ele, temnic...”

Ne așezarăm în iarbă, răzimați cu spatele de colibă, privind ceața depărtării și asfințitul trandafiriu în munți. Ca 'n niște țărături ale tăcerii ș'ale liniștii stăteam. N'ajungea până la noi zgomotul vieții din văi. Bătrînul ne ospătă cu miere, ne aduce și apă dela jghiabul izvorului, într'o cană roșie de lut. Apoi să așează în fața noastră în capul oaselor și începurăm a sfătui.

Îmi adusei aminte de amărăciunile părintelui Calistru.

„Moș Ile, am să te întreb ceva... Ce are cu dumneata părintele dela schit?... Zicea că ești om rău...”

Moșneagul zîmbi, cu puțină amărăciune.

„Zicea că-'s om rău? O fi zis... Par'că poți împăca pe toată lumea... O fi avînd ceva împotriva mea, din pricina muștelor...”

— Da. Spune, că nu vrei să-'i dai cu nici un chip, știubeie...

— De ce să-'i dau? N'are el cu ce trăi, slavă Domnului!? Zicea să-'i dau și știubeie, da să i-le îngrijesc tot eu... Ba că să facem tovarășie... Ba că să-'i dau miere... Ia, un om care ar vrea să tot aibă... nu să mai satură... Eu să vă spun ceva, nu-'s un om fără credință, — da la biserică acolo nu știu cum nu-mi vine să mă duc... Zice părintele: Călugărești-te, moș Ile... dă-te danie mănăstirii și te călugărește... — Nu, părinte, zic eu, am alte gînduri... Ș'apoi el s'a supărat pe mine... Zice că-'s iritic...”

Bătrînul tăcu, rămase privind într'o parte. În valea

Moldovei era o cernere de lumini felurite. În juru-ne par'că creștea tăcerea.

Moș Ile, ridică ochii negri și privi spre noi, stăruitor și curios.

— „Apoi noi ne-am tot ciondărit — vorbi bătrînul. Am eu o leacă de avere strînsă... ș'aceea nu-'i dă pace părintelui Calistru... Să dau de suflet. Să fie pomenire. Doamne așa ași vrea. Dar știe-mă Dzeu ce o fi cu părintele Calistru. Lui nu-'mi vine să-'i las în grije, agoniseala mea. Tocmai părintele Calistru s'a nimerit pe aici. De s'ar fi nimerit alt neam de călugăr... Da eu ași vrea să vă întreb pe dumneavoastră un lucru, dacă nu vă supărați... Dumneavoastră, domnișorilor, ați umblat prin școli și prin lume și poate știți... Eu îs un biet moșneag, prost, fără învățătură... Oare mi-'ți spune dumneavoastră?...”

— Întrebă, Moș Ile; ce să-'ți spunem?...

Bătrînul zîmbi cu bunătate.

„Apoi iacă ce-'i... Ași vrea eu să știu, dac'oiu muri, are vre-o putere părintele să-mi ieie ce-am strîns eu?... Dumnezeu să mă ierte... Da părintele Calistru n'o da nimărui nici un folos din ce-am agonsit eu...”

— Nu, n'are drept. Moștenitori n'ai?

— Apoi asta-'i. N'am. S'au dus toți... Am rămas așa singur.

— N'are drept. Poți să faci un testament și să lași cuiva ce ai. Unui om de treabă... Cui voiești...

— Apoi vezi, asta-'i... rostii cu mîhnire, bătrînul. Tot m'am gîndit eu... tot am întreat... Ba am întreat pe notaru dela comună, ba pe primar... Ei rîdeau... Are să rămîie comunei, zice... Are să rămîie Statului... Eu știu? Așa îmi aștept eu sfinșitul și stau gîndindu-mă: ce să fac?... Eu am muncit și am avut un gînd în vieța mea... după ce-am rămas așa singuratic... Ca un semincer într'o pădure pustiită am rămas...

M'am apucat eu într'un rînd să mă duc la iar-maroc la Roman... Și cum trec de Mitești... așa, pe înserate... dau cu căruța de un pod... Mă hurduc eu... Să pleacă într'o parte căruța... și dau într'o spărtură cu o roată de dinapoi... Opresc caii și mă cobor... Mă uit eu: podu vechiu, podu stricat. Mă suiu în căruță, mă duc la Roman, mă întorc, și stau gîndindu-mă... Zic eu așa: trece pe-acolo un creștin și i-să poate întimpla o nenorocire... Pun într'o zi lemne în căruță, iau bardă și firăstrău... și mă duc acolo... Dreg eu podul cum trebuie... Să uitau oamenii la mine. Eu tăceam și tocmeam podul... M'am gîndit că fac o faptă bună. Am mai căutat eu ș'am aflat încă două poduri vechi... Mă pun și le tocmesc... Și de-atuncea îs mulți ani: eu am stăpînit pîn'aci cele trei poduri... Și am să le stăpînesc pîn' ce voiu închide ochii... Pe urmă într'alt rînd am socotit eu și m'am gîndit că tot pe șoseaua Romanului ar trebui într'o valicică, la un capăt de ogor, o fintîna... Trece un drumet trudit, cu vitele înșetate, să opresc acolo, se hodinesc, și să ră-

„LĂPTĂREASA”, de Grenze.

coresc... Caut pe Românul cu ogorașul, vorbesc eu cu el, îi dau o leacă de parale... Pe urmă mă pun și zidesc fintină. Îi pun cumpănă, fac găleată bună. Și sădesc și două răchite alătura... Acum stăpinesc și fintina. O îngrijesc la vreme; tot mă duc așa s'o văd, la zile mari... Ș'apoi știu ce am de făcut...“.

Moșneagul ne privea cu milnire, — cu îngrijorările lui deșteptate. Vorbea acum cu o umbră de teamă în glas.

»Acum stau și mă gândesc: cum să fac? Am pus eu gândul pe un băiețan din sat... E cuminte, e cinstit... Îl chem și-mi păzește câteodată prisaca... Zic așa: Îl iau de suflet, îi las lui ce am... Da-î zic așa: Măi băiete, tu ai prisacă, și loc. Fă-ți tu casă. Îți las ce am. Da am în stăpînire trei poduri ș'o fintină. După moartea mea să le ai tu în grijă. Îi zic: Casa mea vreau să rămîie așa, o casă unde să se hodi-

nească un drumeț... Tu s'o ții numai pentru asta... Ș'asa dacă faci tu asta, îți las ție tot ce am eu...

— Și el ce spune?

— Nu știu... Eu lui nu i-am spus nimica... Da stau și mă gândesc: mi-a asculta el mie diata? ș'o face așa cum orînduiesc eu?... Nu știu ce să fac. Dacă n'o rămînea o pomenire după mine, apoi tare-î rău... Zice păritele Calistru: fă-te călugăr!... Nu. Eu îs om prost, fără carte, stau la știubeiele mele, pân' ce-oi pune mâinile pe piept... Da mă gândesc să nu mor așa fără să las o urmă...“

Tăcu. Eu îl priveam pe bătrîn mișcat, fără un cuvînt. Sta uitîndu-să țîntă, gînditor, spre amurgul misterios care umbrea munții și valea Moldovei. Ceva din umbra și din taina aceea să răsfrîngea și în ochii lui neliniștiți...

Mihail Sadoveanu.

Ca și atunci....

Ca și atunci... Doi tei la poartă își tremură frunza pe casă,
Într'un amurg, cînd umbra sării departe-n zare 'ncet se lasă.
Iar crinul alb din grădiniță, coboară fruntea obosită,
Așa măhnit pare sârmanul și floarea pare vestejită.

Văd potecuța, ce se pierde în anișul de pe vale,
Și girla, ce-a spălat o vreme, atîtea lacrimi d'ale tale...
Ca și atunci bătrînii-ășteaptă în prag, zîmbind cu bunătate
Și toată fața parcă rîde de dragoste și sănătate.

Dar ochiul nu mai întilnește icoana blindă de fecioară,
Nici ochii mari, ce la fereastră mă așteptau odinioară!...
Ce te-ai făcut copilă dragă?... Sau nu știi, că mă-'ntorc iar?
Ori prietînii adevărate... în ziua d'azi nu mai răsar?...

Miron Frunzaru.

Silvia.

— Amintiri din pension. —

Îmi reamintesc atît de bine clădirea nu prea veche, zidită în fața pieței din orașelul B. Odăile erau spațioase, coridoarele lungi, întunecoase. Dormitorul nostru era foarte încăpător, avea însă numai două ferestri. Între aceste veghiau toată noaptea două candelă cu fețe galfede, cari din cînd în cînd mai scui-pau, ca să-și alunge uritul, și sfîrăiau un sfîrăit trist și straniu. Dormeam acolo vre-o douăzeci-și-opt de fete, mici, mari, zburdalnice, serioase, curagioase și fricoase.

A fost într'o seară de 25 Maiu.

După cină merserăm în sala de distracție.

Un cunoscător al împrejurimilor și al fetelor, ar fi putut să observe și mai ales să simțească multe

secrete, o tremurare tînuită pe buzele vre-unei blonde visătoare, în cel ungher, iar dincolo un drac de ștren-găriță, își aruncă mînioasă vre-un val de păr negru, ce o împedeca de a scrie pe hîrtie roza... fraze... fraze, ce-î alunecau pe furiș de sub bucele acele negre. Colo la dreapta un cîrd de copilițe, spunînd povești nevinovate. Eram și noi într'o grămadă șase fetișcane mai mărișoare și mai serioase, — pe cît să poate la vîrsta ce o aveam. Eu ceteam cu glas tare din romanul „Guo Vadis“, iar celelalte ascultau cu pasiune, cînd de-odată ferestrele sălei să luminează de o fulgerare orbitoare, apoi durduiri și stropi mari, ca boabele de fasole, să izbesc în geamuri! Afară era o vijelie nemai pomenită. Ne sunase de rugăciune,

pentru care eșiam totdeauna în coridor. Silvia, o prietină bună de a mea, începe a rosti „Doamne Isuse Chistoase îndură-te de noi“. Vocea îi tremura, încît să îneca la tot cuvîntul! Era palidă ca ultimele raze de lună, dar îmi părea așa de frumoasă, văzîndu-o așa de serioasă și fricoasă! Ochii îi erau melancolici ca al unui miel murind, și trist privea spre fetele ce toate erau îngenuchiate, afară de ea! Ce groază mă prinse, cînd rupse firul rugăciunii.

Căzuse.

Trupul ei subțire și lung dete un zgomot lugubru, lovindu-se. Toate își întoarseră privirile spre Silvia, ce sta jos întinsă, fără putere și fără semne de viață. Ne-am speriat toate. Unele începură a plînge din greu! Eu stam neclintită, uitîndu-mă la ele, palidă. buimăcită și fără să înțeleg ce să petrecea în jur de mine.

N'aș ști să-i dau un nume zguduirii, ce-am simțit în acel moment. Spaimă, n'aș putea să-i zic, fiindcă ar fi prea puțin și nici nu s'ar nimeri. De boala spaimelor m'a tîmăduit tata odată, cînd eram de vre-o șasă ani.

Intr'o seară priveam, din poala măicuții, la stelele ce zîmbeau atît de drăguț din sferele înalte. A fost una din serile frumoase ale copilăriei, petrecute în jurul părinților.

Cum stăteam dusă cu gîndul printre stele, întrebam cu ochii luna de sănătate... și-i trimiteam cu cite o căscătură somnoroasă, complimente și salutări afectuoase. La toată întîmplarea, mult mai afectuoase, decît acele salutări convenționale, ce să trimit și să primesc zilnic, în cantități atît de considerabile, între oamenii „bine crescuți“.

Din înălțimile albastre, vorbele mamei căutau să mă coboare pe pămînt. Ea îmi spunea despre mișcarea frunzelor din grădină. Și îmi vorbea cu atîta duioșie despre soartea lor. Cîntece dulci de păsărele le chiamă la viață, primăvara. Razele soarelui ferbinți, le dau puterea de a crește, înveselind lumea. Vine apoi toamna, brumoasă, cu vînturi reci, le rupe, le doboară, le azvîrle departe de trupina, care e mama lor și le duce în mormînt!

Mama îmi spunea toate astea atît de duios, și cu o voce stînsă, misterioasă, ce îmi părea în liniștea nopții, ca șoaptele unei ființe din altă lume.

— Și de ce mor frunzele, mamiță? o întrebai, înădușind par'că un oftat îngrozitor în peptul meu, micuț și strîmt!

Așa-i, că noi nu vom lăsa vîntul să mai vie în grădina noastră?! În grădina noastră, mamiță, unde numai noi avem drept să ne plimbăm de brațul tatii printre pomișorii micuți, puși de tata și de nenea George al Oarbii. Dar, ah! Uite colo, colo sub pomișorul de vară... Vai, mamă! A venit... A venit vi-f-i-ntu! Uite-l, omoară frunzele, mamă! Frunzele pomișorului!... Și începusem să zbier din răspuțeri, cutremurată de frică.

Tata să repezi la noi, lăsînd la o parte cine știe ce scrisori, ce trebuiau să meargă la măritul conzistor. Cum îl văzui pe tata, îl apuca de grumaz și înecată în plîns, tremurînd ca varga, îi spuneam printre sughituri: „Și pe mine mă duce, și pe mine!“ Tata nu înțelegea nimic din țipetele mele, dar să înoură puțin, își îndesă capul în piept și întrebă pe mama, de am pățit ceva? Mama îi spuse ce a fost, apoi amîndoi mă mîngăiau, spunîndu-mi că nu-i acolo decît un scaun ce l'a adus Ioan, cînd a scuturat pere. Eu nu voiam să cred, și cînd tata mi-a zis, să mergem să vedem, m'a apucat par'că o frică de moarte, și am început să țip și mai rău. „Nu! nu!“ Tremuram și îmi dîrdăia dinții în gură.

Dar tatăl-meu nu mă lăsă cu atît.

— Haideți acum, căci, vedeți, am luat și pușca. Nu-ți fie frică, tu ești fătuța tatii și tata nu te lasă. Știi că pușc și iepuri și cioare...

— Și pe tine te duce vîntul, tată.

— Apoi de ce am eu pușca la mine? Am să-l împuşc de-o fi el, iar din pielea lui tu îți faci plapomă la păpușă!

Eu risei în silă, la vorbele din urmă, ce le-a rostit tata, apoi plecarăm, eu cu inima în dinți, ca să vedem ce o fi sub păr?

Era scaunul lui Ioan.

Îmi era rușine, dar mă simțeam atît de ușurată... De atunci a murit frica mea. Mergeam în urmă, de atîtea-ori, singură înaintea casei, lîngă trepte, după vre-un șurț de păpușă, uitat acolo, — și nu mai zbieram, — că „mă duce, mă duce!“ Am învățat să fiu curagioasă!

* * *

Și au curs zile după zile, și ani după ani. Mă pomenii mărișoară. Eram doar în clasa IV. civ. din B. Făcui cunoștință cu toate fetele din internat, iar profesoara Eliza mă întrebă, de care îmi place mai tare? Eu răspunsei, fără multă codire: de toate egal. Să-mi credeți, că am mințit! O fată slabă, înaltă, cu niște ochi mari negri, afundați în orbite, cu o frunte lată, netedă ca o lespedă de marmoră, pe care îi cădea în bucle bogate, un păr castaniu, frumos, îmi plăcea mai mult decît de ori-care. Era Silvia. O privire, căreia nu m'am putut împotrivi, mă îndemna să-i spun că ași dori să fim prietene, să o invit la păharul cu limonadă, după care urma să avem dreptul de a ne agrăi „per tu“. Ea primi și cu zîmbetul ei dulce ștregăresc, îmi urmărea toate mișcările, dar mai cu samă degetele, printre cari să scurgea zama de lămție! Apoi mîncarăm din dulceturile făcute de mama, pachetate de mînilor ei scumpe și stropite cu lacrimi. Erau așa de bune, așa de gustoase, ca nici-odată! Silvia mă lăuda mult, iar eu mă rușinam, căci laudele pentru toate aceste bunătăți ale gurii, nu mie mi-se cuveniau. Începui să-i spun plîngînd, să lase căci eu nu știu decît să mînc, că toate mama le-a pregătit. Silvia a ris de mine, a ris cu bucurie pen-

tru sinceritatea mea copilărească și înlănțuindu-mă de după gît cu degetele acele uscate, mă săruta pe frunte!

Mă simțeam așa de fericită așa de mare la suflet și din ziua aceea eram tot cu ea. Toate fazele de peste zi ni-le spuneam una alteia, până cînd a venit sfîrșitul.

* * *

Rugăciunea o rămas ruptă... Unele dintre fete o vor fi urmat-o doară cu buza tremurînd, după-ce s'au așezat prin paturi și s'au vîrit sub plapome. Toate fetele au fugit în dormitoare, căci lămpile să stinseră de curentul groaznic ce să pornise prin coridor.

Vîntul ca o pajură, cu aripile de oțel, sparse geamuri multe, și ploaia, vîntul, fulgerul și durduiturile neconținute, întunecul iadului, pare-că loveau tot capul meu, fără milă, ca niște călăi îmbrăcați în roșu... ce nici nu clipească din gene, cînd lasă barda pe capul condamnatului.

Nu mai vedeam nimic, numai la lumina de o clipă a fulgerului am putut să văd că am rămas singură lîngă Silvia, ce era încă tot jos, întinsă și palidă, ca un cadavru!..

Fiorii mă cuprindeau, dar totuși mă aplecai și îmi pusei capul pe pept să-i aud inima. Bătea încet... de abia o puteam auzi. O mișcai, o strigai pe nume, o frecai la cap și la mâni, o strîngeam cu putere de degete, în fine îmi pusei toată știința și silința s'o reînsuflețesc, și după un timp Silvia mea își deschise ochii aceia mari și negri și să uita așa de trist și dureros, la mine! Voi să-mi vorlească dar nu putu, îi ajutai să se ridice, dar ea căzî iarăși în starea de mai înainte!..

Nu am avut altceva de gînd de cît să țip după ajutor sau să fug și eu încetovă. Cu răsufierea oprită mă rugam în gînd lui Christos să-mi ajute, să-i ajute, să nu-mi lase pe Silvia mea. Și par-că gîndul acela mut s'a înălțat în sus pe cărarea unui fulger și a aflat sprijin și ascultare, căci totul s'a liniștit, ploaia a încetat, vîntul s'a ascuns printre văi și dealuri, numai din cînd în cînd, marginile zărei ce mai lumina fulgere slăbite.

Silvia își veni în ori! „Nelică“, — îmi zise, — tu tot aici? Vezi, în timp ce tu veghiai lîngă mine, eu am visat un vis frumos...

Eram într'o grădină în care Christos era grădinar, iar tu un fir de busuioc, ce ne spuneai în limba florilor o poveste tristă!.. În colo nu mai știu nimic! Dar vino să mergem, căci simțesc așa un sloiu, uite aici sub coastă... mi-e frig, vino..., zise după o pauză lungă! Ne-am dus în dormitor, și ne-am pus amîndouă într'un pat ca să ne odihnim! Piciorule-i erau reci ca sloii, pulsul îi bătea iute, neregulat.

— „Cornelie, tu scumpă nu te vei îngrozî de îți voi spune un secret mare, așa de adînc, — încît numai Dzeu îl știe!“ — „Incede-te“, îi zic eu.

Povestea Silviei a fost crudă. Mă junghie cînd îmi aduc aminte de ea și nici n'ăși mai încerca să o repet cu cuvintele ei. Cu cuvintele. Dar ce pot să exprime cuvintele din toată acea zbuciumare, pe care un suflet zdrobit o întipăria unui trup bolnav.

A iubit! Înțeleagă cine cum va putea înțelesul ucigător al unei iubiri tăcute.

A iubit. Și-a îngropat iubirea în suflet și iubirea a început să-i roadă de atunci sufletul. Suferințele i-au hărăzit o boală de inimă.

Silvia adormise. Mie îmi treceau prin minte zilele de ștregărie și mă cuprindeau gînduri nedeslușite și pe urmă o frică, o frică... Da o frică negrăită. Uitasem în acea clipă, toată învățătura tatălui meu, care mă tîmăduise de boala friceii. Figurile de pe pereți încet păreau tot atîtea umbre hidoase, cari să încinseră în o horă și rînjeau în jurul meu. Inzădar mă vîram sub plapomă, vedeniile nu-mi dădeau pace nici așa.

Cătră ziuă am adormit, zdrobită de oboseală!

Trezindu-mă într'un tîrziu, mă văzui singură în dormitor, toate fetele erau deja la silențiu! — mă îmbrăcai iute — și m'am dus de m'am scuzat profesoarei!.. Cînd intrai în sală, privirea mi-să oprî la acea ființă, ce stetea plecată pe masa ei de lucru. Era Silvia, care-și pacheta cărțile și lucru de mîna!.. Grăbesc să o sărut, dar mă respinge ca pe o streină reavitoare! Un timp îndelungat nu mi-s'a încălzit inima de răceala aceea ce a arătat față de mine, — în clipe de mîhnire!..

„Ce vrei? De ce pachetezi? Spune-mi.“ Cu zimbet trist forțat și ironic zise: „mă duce, mă duce!, dar am să-ți mai spun ceva... căci te-am iertat, — de ce asară m'ai certat fără vrere!“

Cu adevărat „fără vrere“, pentru-că de îi voi fi spus vre-un cuvînt de certare în clipele grele, numai din dragoste, nu pentru a o supăra.

După silențiu ne adăpostirăm sub umbra unui sălci-m ce-și legăna a lene crîngile pe valuri din oceanul razelor de soare!

Silvia începu :

— „Nelli, vezi eu simțesc că mor, — am suferit de durerea asta de inimă de un an de zile, e veche și ucigătoare! Nu te îngozî, dar eu știu și simțesc că nu pot. Cînd va veni toamna, cînd va sufla primul vînt, ce străbate până la oase, — tu mîngăie o „crisantină“ și trimete cu un oftat să sărute țărîna ce va astupa ochii acelei Silvie, ce te-a iubit atît de mult. Trimete-o să se vestejească pe mormîntul proaspăt al meu!..“ Vocea i-o înecă plînsul și șiroaiele de lacrimi ce să scurgeau din gaura celor doi ochi negri, mari, profunzi. Dar uite aici am o fotografie, după moartea mea dă-o lui Sandu... și spune-i tot, tot... De îl va mișca povestea ce i-o vei spune, vino la mormîntul meu, și-mi șoptește ca să fiu fericită acolo, în afunzimea neagră. De va sta nepăsător ca plopul, sădește-mi un trandafir sălbatic la căpătîiu!..

„Atita-i tot ce am vrut să-ți mai spun.“

Azi vine tata și mă voi duce iar în munții noștri, voi aștepta cu răbdare moartea ce va sosi pe brațele vântului rece, în o zi de toamnă!

*

Ne-am despărțit pe — veci!.. Pe veci, și nu mi dedeam samă de asta, nu puteam să pătrund întreg înțelesul pustiu al acestui gând crud, ea îmi vorbea atât de îndurerată.

Au trecut în sfârșit și examenele și am plecat pe-acasă, la părinții noștri doriți. La gară m'am întâlnit cu el, cu Sandru. I-am spus fără încunjur tot, tot... Rîdea. Dădea din cap, și zicea cu un aer de monotonie: e prea târziu... Apoi a întors foia, spunându-mi că mă iubește pe mine, că mă iubea de mult — cu pasiune, cu desperare, și atâtea lucruri încurcate, — atâtea taine neînțelese, îmi spunea.

Sandru nu putea să-și aleagă un moment mai nenorocit pentru declarații. Greu mi-a fost acel rîs

forțat, ce i-l'am aruncat în față ca ghimpi de trandafir sălbatec, cari să-î sfășie inima. Dar între mine și el, era umbra Silviei, care îmi fusese prietină, a cărei amintire îmi era scumpă, căreia el nu era în stare să-î răsplătească nici măcar cu o delicatete, ce nu cere nici o jertfă.

E prea târziu... E prea târziu...

Dar mi-am răzbunat prietina, care nu știe nimic de această răzbune.

N'am putut pune crizanteme pe mormîntul prietinei mele. Dar n'am pus nici trandafiri sălbateci. Viorelele îi țin răcoare și i-l umplu de miros în toate primăverile. Dar de câte-ori gîndesc la mormîntul Silviei și îmi aduc aminte că viorelele ar împunge tot așa, ca ghimpii trandafirilor sălbateci, dacă ar simți, — îmi vine să urască neputința omului, în fața jocurilor fără suflet și neînțelese ale sortii.

Cornelia Langa.

REVERIE

Stau în genunchi și îți privesc făptura
În brațe-ți strîng mijlocul tiner, cald,
Tu capul ți-ai plecat, l'ating cu gura,
Și 'mi pare 'n visul vieții că mă scald.

Lumina lămpii arde mai domoală,
Pricepe ea misterul răspîndit
Și 'n tainice lumini ne împresoară —
Ne dă și ea prilejuri de iubit.

Odaia prinde forme fărmedate —
Să 'nvalune de jos și până sus
În clar obscur și dulce voluptate...
Noi, doi copii, visăm cu gîndul dus.

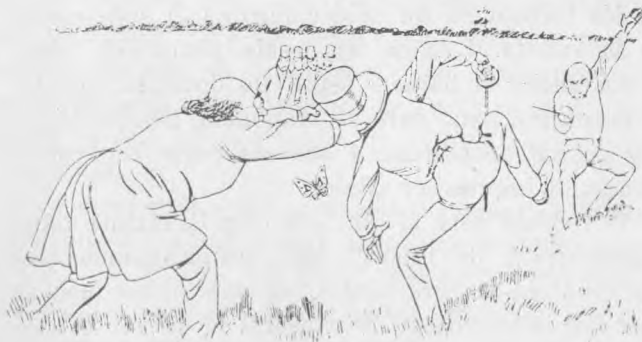
Lipsca.

Horia P. Petrescu.

Un duel și un fluture.

— O istorioară fără text, dar' cu urmări. —
(Caricaturi de Caran d'Ache).

V.

[Urmare și fine].

VII.

VI.

VIII.

Œacrămi.

— **E**ri, cînd să deschie uşa odăii, mi-a sărit înaintea faţa gazdii.

— „Domnule Marin! domnule Marin! Ştii ceva nou?”

Am rămas speriat pe pragul uşii.

— „Ceva nou?”

— „Da. Frumos, bun, dumnezeesc...”

Ce să-i fi răspuns?

— „Gîndeşte...”

Priveam la faţa ei inundată de bucurie şi căutam să ghicesc marea noutate. Va fi căpătat un cadou dela fratele ei? Sticletele, — care-şi perduse „vocea”, va fi primit deodată un glas de tenor-prim? Romanul la care cetea de 10 zile să va fi sfîrşit cu binecuvîntarea căsătoriei eroilor?

— „Deseară să dă „Luisa” la teatru!”

O! „Luisa”:

Îi promiseseam că o voi duce odată la teatru. Domnişoara Lia n'a fost la teatru de multă, multă vreme, — abia că 'şi mai aduce aminte. Era mică atunci şi o luase tatăl ei, care a murit de 9 ani, la o reprezentaţie pentru muncitori. Acum nu prea are timp. Până la 8 seara trebuie să stea în birou şi să socotească în ruptul capului, cu căpşorului ei mic şi plin de drăgălăşie. Cînd iese, lumea s'a adunat deja la teatru, cortina s'a ridicat, primadonele cîntă, — iar ea trebuie să alerge acasă, aşa cum poate, căci trebuie să ştiţi, domnişoara Lia schioapătă cu piciorul drept.

Dar să nu credeţi că m'a aşteptat domnişoara Lia să mă gîndesc la cele înşirate? Şi prea mult pentru o fată tină să aştepte filosofările astea.

— „Ai timp liber?”

— „Fireşte.”

— „Mergem deseară?”

— „Mergem.”

Bucuria ei! Până seara a fost un chin aşteptarea pentru dşoara Lia. A sosit cu o oră mai înainte dela birou. Mama ei a gătit'o cu ce a găsit ea mai bun şi mai frumos prin dulapurile hodorigite.

Bluza şi-o cususe domnişoara Lia singură, spre scopul ăsta. Mă întreba mereu cu ori-ce ocazie: „Nu-i aşa, pot să apar în teatru în bluză roză?” „A! Fireşte! Roza e culoarea cea mai potrivită pentru domnişoare”, îi răspundeam eu.

Mama ei mă lua de multe-ori la o parte şi 'mi spunea, privindu-mă recunoscător: „Ai o inimă bună, domnule Marin! Cum să-ţi mulţămesc?” Mie-'mi făcea o plăcere nespūsă să fac o faptă bună. Şi — să nu mintesc, — voiam să văd şi ce impresie face o piesă teatrală asupra domnişoarei Lia.

Locuesc aproape de teatru — doi paşi. Mai aveam încă o jumătate de oră până la reprezentaţie. Tinăra mea prietină stetea ca pe spini. Eram sigur că nu vom întîrzia. (Dela ea pot să înveţe mult blazatăii şi blazatele, cari vin la teatru în mijlocul actului prim).

Căutam să mă transpun şi eu în aşteptarea asta nervoasă reprezentaţiei. Voiam să trăesc clipele din anii copilăriei, cînd alergam într'un suflet ca să ajung mai curînd la locul meu de treizeci de creţari.

Dar domnişoara Lia era gata, îşi aruncase un rondeau larg pe umeri, îşi ascunsese capul într'un văl subţire şi-şi luase rămas bun dela toţi ai casei, cu mare solemnitate.

Ce credeţi, era evenimentul zilei, plecarea ei la teatru!

Gazda, văduvă, şi băiatul ei ne-au petrecut până pe trepte, apoi ne-am pierdut în întuneric, lăsîndu-i pe amîndoi cu lampa în mână.

Domnişoara Lia e drăguţă, e bună, e blindă, e veselă cite-odată, — numai cite-odată, — dar are un defect, vai, un defect grav de tot: schioapă cînd umblă, de să te întorci şi să n'o priveşti.

Am luat'o de braţ. Umblă mai bine astfel. Îşi tîreşte piciorul mai uşor.

M'a privit în ochi, recunoscătoare. Cu neşte ochi de căprioară rănită.

La teatru am găsit locuri bune, încît putea să vadă bine domnişoara Lia, cu atît mai bine, cu cît lipsise mai mult dela petrecerile astea sufleteşti.

Mă făceam că nu observ furtuna ei sufletească, care să anunţa. Lumina asta, sala pompoasă, toaletele doamnelor şi hainele negre ale domnilor din staluri, murmurul ăsta, care să-răspîndea, însoţit de un miros delicat de parfum, o scoteau puţin din cursul obicînit al impresiilor zilnice.

O vedeam asta şi din felul cum îşi răzima mîna ei înmănuşată, de umărul meu, întins, confidenţial, ca şi cînd mi-ar cere ajutor, ca sub scutul meu să nu-şi peardă cumpătul. În căpşorul ei să vor fi născut, — la ori-ce caz — comparaţii, comparaţii între ce vede aici şi ce viaţă duce ea.

— „Ştii de ce am ales tocmai piesa asta?” m'a întrebat domnişoara Lia, silindu-se să apară cufundată într'o discuţie interesantă cu mine. Vedeam că toţi vorbesc aşa împrejurul ei.

— „Pentru muzică?”

— „Da. Şi pentru muzică, — dar am auzit că într'un act e descrisă viaţa de atelier — un atelier de croitorie şi am vrut să vezi şi DTa.”

— „Ai avut o idee minunată.”

— „Să vezi cum își petrec fetele în atelier. Eu lucrez în birou, — lipit lângă odaia lor. O gălăgie, Dle Marin — și un chiloman, de să te ferească Dzeu.“

— „A, de-aș putea fi și eu de față!“ încerc să intrerup eu.

— „DTa?“

Ochii, pe cari mi i-a aruncat dș. Lia! Abia acum vedeam eu ce luciul tainic ascund în ei.

— „O, harababura ar fi gata!“

Domnișoara Lia vrea să izbucnească într'un ris sănătos, zgomotos, zburdalnic, dar — își aduce aminte unde să află, să uită împrejur și ochii i-să ațintesc asupra doamnei de lângă ea, care e îmbrăcată după ultima modă.

Amîndouă femeile să măsoară. Ai crede că sunt cei mai celebri medici de anatomie, cu atîta conștiință să scrutează.

N'am găsit multe priviri, cari să dezvălească cu atîta cruzime și totodată cu atîta răceală măscată tainele unei ființe omenesti. Ochii vecinei noastre întrebau: „Ce cauți tu în locul ăsta?“

Am vrut să sar prietinei mele într'ajutor, să-i întorc privirile, să-i vorbesc ceva — indiferent ce — dar cortina ne-a scăpat din încurcătură, ridicîndu-se la ora fixată.

Dela primele acorduri s'a așezat domnișoara Lia într'o ținută de așteptare, de atențiune, de rugăciune. Capul plecat ceva la o parte, mâinile împreunate în poală, cu ochii țintă înainte, spre scenă. Stetea cu capul atît de aproape de capul meu încît îi simțeam pierisorii părului ei blond, dacă m'aș fi mișcat puțințel.

Pentru mine nu mai exista scena, ci numai problema de mai nainte: Cum să va simți prietina mea în teatru?

Dar până cînd făceam experiențele astea, urmărindu-i expresia feții — pe neobservate — am dat de o altă problemă. Vis-à-vis de noi erau doi ochi, cari urmăreau într'una pe domnișoara Lia. Intunericul îmi arăta doi ochi mari, dacă mă uitam mai mult la ei, gigantici, cari steteau neclintiți, ațintiți asupra tovarăsei mele.

Pentru prima oră a trebuit să simulez interes. Domnișoara Lia mă privea întrebător de cîte-ori credea că dă de cîte un punct de forță. Privirea ei mă căuta, eu o prindeam îndată, dădeam din cap satisfăcut și prietina mea să întorcea cu privirile pe scenă, mulțămită că nu mă sacrific de geaba venind cu ea la teatru.

Să nu credeți că domnișoara Lia era lipsită de rezonanță, cînd era vorba de muzică și de un joc de scenă cu gust. Dimpotrivă. Am observat că are multă inteligență cînd e să remarce o arie, o scenărie sau un gest potrivit al actorilor.

Actul prim să sfișise și lumina ne reda sala în întreaga ei splendoare.

Acum puteam vedea mai bine și pe stăpînul ochilor de cerber din întuneric. Era un tinăr curățel, cu

fața delicată, cu brățară la mîna stîngă, cu nește ochi, cari pot face mult rău finerelor domnișoare. O pot spune asta cu drept cuvînt, eu, care am trecut de 40 de ani și care am știut cît prețuesc doi ochi ca ai tinărului vis-à-vis.

Ochii domnișoarei Lia s'au oprit instinctiv asupra tinărului. Un moment au stat amîndoi ca sub puterea unui curent electric. Ea s'a roșit — vedeam cum i-se urcă sîngele 'n obraji.

Pe urmă s'a uitat la mine. Cerca să-și potolească bătăile inimei. Să lupta să aducă o conversație. I-am sărit într'ajutor vorbindu-i de puterea muzicii.

— „Nu știu, dle Marin, dacă ți-să întîmplă și dtale. Poate că e copilărie la mijloc, — dar o simțesc așa și pace: De cîte-ori îmi place o arie, mă las dusă, îmi uit de toate, nu-mi mai trebuie nimic, visez, visez, de ce nu-mi pot da seama, dar visez...“

Tinărul o privea și mai neclintit. Cuvîntul ei ultim voia să-l prindă și el, să-l știe, să-l prețuiască, cu atît mai mult, cu cît petrecuse cîtva timp pe buzele ei.

În pieptul meu izbucnea o singură exclamație: „Tinerețea!“

Am căutat să-mi dau seama ce putea să atragă pe tinăr. Haina era croită binișor. Nu prea stetea cine știe cum, — dar' capul și bustul aveau ceva prietinos, atrăgător, intim. Dacă căutam să descifrez privirile tinărului, mă aflam înaintea unei enigme. O privea, îi căuta privirile, cerca să-i destăinuiească farmecile și — totuși, era ceva ce nu puteam să dezleg.

În actul al doilea, în pauză, mi-am urmat scrutațiile. Am dat de amănunte dureroase. Toată lumea ieșea să se plimbe în foyer. Sărmana mea prietină, era condamnată să stea locului, căci primul pas ar fi dat'o de gol.

Bucuria, pe care o simțise cînd mi-a arătat partea a doua din actul al 2-lea, cu viața din atelier, îi dispăruse în urma incidentului acestuia. Tinărului îi era inexplicabilă ținuta fetei. Stetea și el și să mira de ce nu ieșim, să poată să se apropie... Mă privea neîncercător. De sigur aveam o inimă de peatră.

Dacă a văzut că stăm prea mult și nu ieșim cu nici un chip, a ieșit el singur.

O, privirea domnișoarei Lia.

Voia să-l țină, să-l agrăiască, să-l implore! Ochii și gura ei erau în joc cu toate variațiile astea ale feții omenesti.

Poate că exagerez. De sigur exagerez. Dar' la domnișoara mea, de 16 ani, care avea și ea inimă, avea și ea suflet, s'a născut sentimentul de care povestesc, mai tare, mai puternic, căci avea vecinic înaintea ochilor defectul ei trupesc.

Am cercat să o înveslesc. Mi-am căutat întreg arsenalul meu de glume nevinovate, i-am povestit lucrurile cele mai hazlii, de mă minunez și eu cum am fost în stare să fiu atît de vesel.

În actul al treilea ne-am dat cu desăvârșire sentimentalizmului.

Domnișoara Lia n'a avut gust rău cu alegerea piesei. Eram și eu mai atent.

Luisa, eroina și iubitul ei, priveau de pe o înălțime Parisul. Parisul cu sute și mii de palate, cu mii de turnuri, cu sute de biserici, cu mii și milioane de dureri și bucurii omenești. Să țineau strinși deolaltă, el, boerul fără de nici o grije, ea, lucrătoarea iubitoare, care lihnește după o clipă de fericire. Soarele apunea. Roseața lui să răspîndea peste coperișele caselor, ferestrele palatelor o reflectau, cupola Pantheonului era o mare de sînge și glasul misterios, profetic, al clopotelor de seară, întrerupt de murmurul metropolei, vecinic neostenite, răspîndea în sufletele lor o liniște, o pace sărbătorească, căci să simțeau aproape, piept lingă piept, inimă lingă inimă, departe, sus, de-asupra micimilor patimilor zilnice. Și mai apoi, — cînd s'a inserat — cînd au început a să vedea pe țărîmurul celalalt al Senei ridicîndu-se rachete de bucurie, cînd pacea răspîndită peste căscioara lor din apropiere, îi cuprîndea și pe ei, cînd el a început să-i spună despre dreptul fiecărui om la o dragoste adevărată — o, cîtă durere și cîte dorințe tainuite și cîte lucruri întrezărite și cîte lacrimi am putut ceti în fața prietinei mele, ascunsă în penumbră.

Tinărul o privea din nou. Acum și mai scrutător. Ținuta ei îi era inexplicabilă. Voia să-i vorbească, să-i întindă mâna.

Un singur suspin, lung, dureros, a scăpat din pept dșoarei Lia, cînd s'a lăsat cortina. Imi spunea mai mult decît un volum întreg.

La lumina din sală am revăzut'o. Privirea îi era schimbată. Nu mai era veselia de mai nainte în ochii ei. Vedeam cum să preface seara într'o seară de

chin, în loc de a fi una de petrecere. Mă mustra conștiința că am dus'o la teatru, că i-am dat ascultare și am ales o piesă fără să o fi cunoscut, că ne-am așezat față 'n față cu tinărul acesta, care de altfel nu era de loc vinovat.

Vinovat era să fie mai târziu, cînd s'a isprăvit opera.

O aștepta, voia să o vadă și să o petreacă, — dacă nu altfel, cel puțin din depărtare.

Cînd să ieșim, după ce am îmbrăcat'o cu mare greutate, și după ce am luat'o la braț, am dat de el, înaintea teatrului. Era simpatic, bine îmbrăcat, înmănușat, cu țigareta în gură.

Cum ne-a văzut s'a apropiat.

Dar' ce-a fost asta? Domnișoara Lia abia să ținea de brațul meu. Schiopăta mai rău decît ori-cînd. Să fi contribuit agitația sufletească?

Și tinărul, — tinărul s'a întors într'un picior și — a dispărut.

Aș fi dat o avere ca să-l pot reține. Să putea o purtare mai rea, mai brutală, mai obraznică?

Domnișoara Lia n'a mai spus nici o vorbă. Să clătina tăcut pe lingă mine, să silea să apară liniștită.

În urechi îi erau poate încă melodiile din „Luisa“ lui Charpentier.

Pe trepte, cînd le urcam cu mare greu, mi-a spus în abuzit: „Iartă-mă. Îți mulțumesc că m'ai dus la teatru. Voiai să-mi faci o bucurie. Știi. Iartă-mă...“

Mamă-sa o aștepta la ușe.

— „Cum v'a plăcut?“

— Minunat, mamă, minunat!“

— „Domnule Marin, sunt fericită. Dacă n'ai fi fost dta, n'aș fi lăsat'o nici doi pași afară din casă...“

Ilie Marin.

Alt cântec.

Lenau.

*Pe tainica cărare a pădurei
Eu rătăcesc în vraja serii line
Spre țermul cu cununa cea de trestii,
Copilă dragă, și gîndesc la tine.*

*Și vîntul lin să joacă prin tufișuri —
Cînd trestiile-și tremur frunza 'n vale
Și 'n fremăt lin să tîngue și sună
Eu trebuie să plîng, să plîng cu jale...*

*Îmi pare că adie vocea-și blindă
Și-mi spune-atîta dor de 'ndrăgostire;
Dar' să cufundă 'n lacul de oglindă
Cîntarea ta cea dulce de iubire.*

Lu. Peanu.

Tablouri de vânzare la Administrația „Familiei Române“:

A fost odată, de Fischer.

Venus și Anchise, de Richmond.

Vino dragă...

Vino, dragă, vino 'n crîng
In apus de soare,
Focul dragostei să-mi sting
Cu o sărutare.

Pe supt bolta de arini
Să ne poarte pasul,
Și doar' florile de crini
Ne audă glasul.

Să ne pierdem printre flori,
Printre micșunele
Să simțim mireazma lor,
Să 'nflorim cu ele.

Tu, voioasă, să-mi zîmbești,
Să mă prinzi de mână,
Iubitoare să-mi grăești
Și să-mi fii stăpîină.

Raza gîndului curat
Stea închisă 'n inemi,
Dorul nostru 'nfierbîntat,
Nu ni-l aște nimeni.

Vreau să-mi pierd în ochii tăi,
Patima întreață,
Și s'adorm visînd la ei
Lîngă tine dragă.

Vino, dragă, vino 'n crîng
In apus de soare,
Focul aprig să mi-l sting,
Cu o sărutare.

Să visez un vis frumos,
Plin de duiosie,
Păru-ți lung și mătăos
Perină să-mi fie.

Tu, să-mi cînti mecișor
Vre un cînt de leagăn:
„Nani, nani, frățior,
Dormi ușor în leagăn“.

Pe supt bolta de arini,
Să ne poarte gîndul,
Și în păru-ți să anin
Crini și teiu de-arîndul.

Ca domnița din povești
Fiecare floare,
Darnică, să mi-o plătești
Cu o sărutare.

Cînd m'oi deștepta tăcut
Lîngă tine dragă,
Mîna am să ți-o sărut,
Și gurița fragă.

Și-om porni-o iar' la drum,
Pe cărări pierdute,
Supt frunzișuri de alun,
Pe supt bolți tăcute,

De-ale casei.

Cum să curățește catifeaua.
Dacă voți să curățiți bine și fără primejdie catifelele mai gingașe, cari să strică spălîndu-se în apă, frecăți-le bine cu făină de grîu. Spre acest scop luați o cîrpă aspră și curată, tăvăliți-o în făină și trecați bine partea murdărită până să curățește cu totul. Pe urmă le curățiți frumos cu peria și catifeaua să va face ca nouă. E un mijloc probat și sigur.

Ce să facem cu rămășițele de mîncări? Dacă ne-a rămas mîncare dela prînz și voim să o mai folosim, e bine să o punem în vase de porțelan sau de sticlă, nici cînd însă în vase de lut, pentru-că atunci capătă miros de pămînt și nu o mai putem mînce. De altfel e mai bine ca o econoamă să știe potrivi totul astfel ca să nu mai rămînă rămășițe de mîncări. Tot ce e proaspăt e mai bun și mai gustos.

Curierul Modei.

Instrucție pentru luarea măsurii.

p-p-p: pieptul de jur-împrejur, ducându-se centimetrul precis pe sub subțioari. Fig. 1 și 2.

M-M-M: mijlocul de jur-împrejur, măsurat cât de strâns. Să recomandă a să trimită un brîu vechiu, bine potrivit. Fig. 1 și 2.

D-D: lungimea spatelor de sus în jos. Fig. 2.

Fig. 1. (in față).

d-d: lățimea spatelor, distanța dintre cusăturile mânecilor. Fig. 2.

D-s: măsura umărului dela mijlocul din dos al cusăturii gulerului peste umăr până la subțioară. E bine ca la subțioară să se fixeze centimetrul cu un creion lung, cu care să și însemnează subțioara, pe cînd capătul de-asupra al centimetrului să oprește cu degetele la mijlocul din dos al cusăturii gulerului. Fig. 1.

s-M: înălțimea coastei dela subțioară până la mijloc. Fig. 1.

G-u: lungimea umărului dela cusătura gîtului până la cusătura mânecii, corect până la osul umărului. Fig. 1.

u-c: lungimea brațului de sus dela umăr până la cot. Fig. 2.

u-c-m: lungimea brațului întreg dela umăr peste cot, până la marginea extremă a manșetei. Fig. 2. și Fig. 1.

s-m: lungimea brațului măsurată în partea din lăuntru, de cătră corp. Fig. 1.

B: grosimea de-asupra a brațului, măsurată de jur-împrejur, Fig. 1 și 2.

b: grosimea brațului din jos, măsurată de jur-împrejur. Fig. 1. și 2.

m-m: lărgimea manșetei Fig. 1.

G-G: grosimea gîtului din jos, la cusătură. Fig. 1.

g-g: grosimea gîtului de sub bărbie. Fig. 1. A să măsura și înălțimea gulerului înainte și în dos. Dacă să dorește o formă specială a gulerului să se dea un desen precum și înălțimea laturii.

P-P: linia pieptului înainte, dela guler până la mijloc. Fig. 1.

M-s: lungimea rochiei dinainte. Fig. 1.

M-L: lungimea rochiei de lături. Fig. 1.

M-C: lungimea rochiei în dos. Fig. 2.

1-1: periferia mică a șoldurilor măsurată la 12cm. mai în jos de mijloc. Fig. 1 și 2.

2-2: periferia largă a șoldurilor, măsurată la 15 cm., mai în jos de brîu. Fig. 1. și 2.

Se recomandă a să trimită și o talie mai veche, bine potrivită, pentru a să putea controla măsura cu mai multă siguranță.

Luîndu-se măsura, e bine să se observe ordinea indicată în această instrucție și să se scrie precis literile indicătoare pentru fiecare măsură, (astfel: *p-p-p* la piept, *M-M-M* la mijloc, șcl.).

Fig. 2. (in dos).

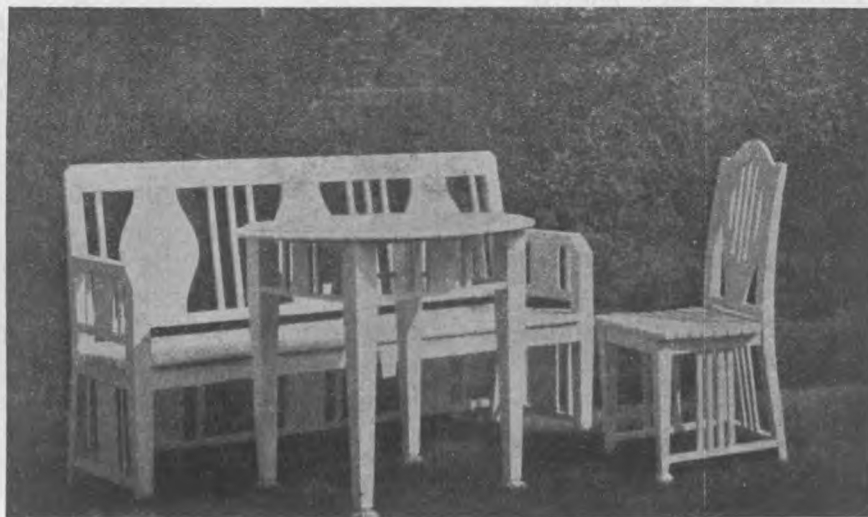
Venind cu pași repezi drăgălașa primăvară, atențiunea femeilor noastre um și a bunilor gospodari, trebuie să se îndrepteze și în afară de casă.

O fi ceva de făcut, de dres pe terasă, pentru împodobirea curții și mai ales în grădină, care trebuie să fie mîndria ori-cărei femei.

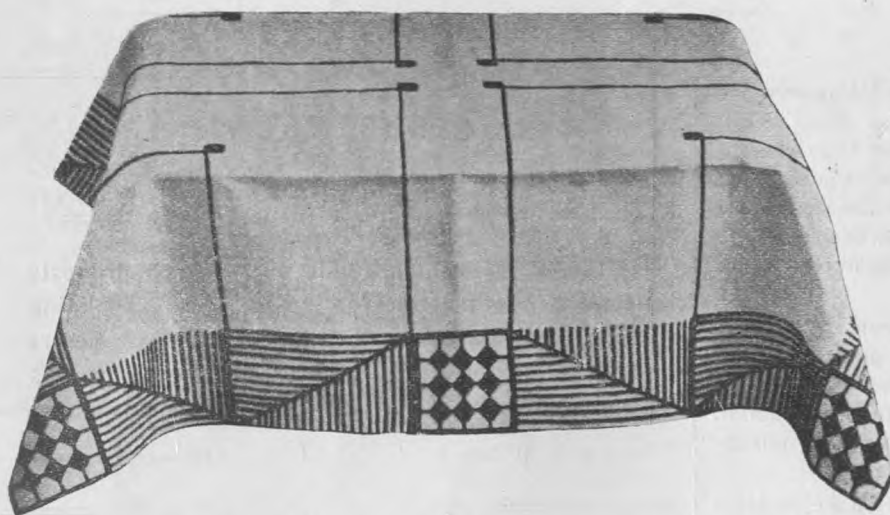
Masa cu banca și cu scaunul al căror chip îl dăm în forme destul de elegante și simpatice și sunt totu-și atît de simple în cît măestrul cel mai deaproape va trebui să le știe face.

Dăm și o învăltoare de masă iarăși pe cît de simplă și ușoară pe atît de elegantă. Ornamentele sunt simple cusături și să pot face în două colori: (liniile cu negru, punctele cu roșu, pe fond alb sau crem) dar să poate lua și altă combinație de colori.

Masa pusă în filigorie pe terasă,

Masa cu bancă.

ori sub un nuc mare de lângă casă, unde să obicinuește a lua dejunul și a să face lectură sau lucru de mână, iar învăltoarea pe masă unde îi este locul. — vor procura multă mulțumire casei întregi.

Elena E. Bolcaș.

CRONICĂ

La articolul „Ruina unei biserici străvechi“, din numărul trecut, mai adăugăm spre completare unele informații dintr'un articol întârziat al unuia dintre colaboratorii noștri:

Cît de intensivă era pe vremuri cultivarea minelor, să poate afla dintr'un comunicat al dlui căpitan Marțian (v. „Revista Bistriței“ nr. 49—50 din 1907) în care să spună că au funcționat 350 topitoare, un număr cu atît mai remarcabil, cu cît să știe, că numărul cel mai mare de topitoare vechi, constatate pînă acum în Ardeal, este indicat la Roșia, cu 24.

„Și pentru domnii Moldovei au pisat aici șteampurile, piatra încărcată cu metale. Petru Rareș și-a trimis cămărașii aice pentru a scotoci, pregăti și trimite la curte bogăția“. (N. Iorga: Neamul românesc în Ardeal“. Vol. II.

Tot din comunicările căpitanului Marțian să află și despre o vărsare de ape, provenită probabil dintr'o rupere de nori. Urgia apei a desăvîrșit pustiirea începută de tătari prin fer și foc. Se arată în acele comunicări și o presupunere vagă, că din vărsarea de ape ce a dat peste Rodna-Veche, s'ar putea deduce și originea cataombelor aflătoare sub Rodna-Veche.

Mai multă orientare ar putea să dea o cercetare săvîrșită de arheologi în inșiși catacombele, în cari să spună, că săpîndu-se pentru clădirea unor case, s'au aflat osăminte omenești, îndesuite în cea mai mare disordine peste olaltă.

DI DR. AUREL OLTEANU

advocat, interpretul român al tribunalelor din Budapesta, locuște în IV. Strada Vațului Nr. 11.

PETRECERI

Concertul din Oravița, anunțat pe 7 Martie s'a aminat, în semn de jale, murind Costa Oncu, vicepreședintele reuniunii române de cântări din Oravițamont.

Corul vocal gr.-cat. român din Nădluc a aranjat concert împreună cu joc, Duminică la 8 Martie.

Corul bisericesc gr.-or. rom. din Criciova a aranjat concert cu teatru și joc, în 8 Martie.

Corul bisericesc gr.-or. rom. din Vasiova a aranjat concert cu teatru și joc în 8 Martie.

Reuniunea română de muzică și cântări din Cîmpeni a aranjat concert și teatru, cu concursul corului din Vidra-de-sus, în 8 Martie.

Tinerimea română din Ilia-mureșană a aranjat concert și teatru, în 8 Martie.

CUNUNII

*Dșoara Otilia Cîmpureanu și dl Aurel Olariu comerciant, s'au cununat la 1 Martie în Dobra.

MORTI

† Costa Cucu, proprietar în Oravița-Montană, a murit în 3 Martie n.

† Daniil Constantinescu preot în Ighișdorf, a murit în 23 Februarie.

† Octavian Pop, candidat de avocat, a murit în Prisaca de Secaș, în 15 Februarie.

Ilustrațiile noastre.

1. *Schița unui monument pentru Valea Călugărenilor, de A. Liuba*, e redată în fotografia de pe pagina primă. Schița monumentului, așa cum să vede în ilustrația din foaia noastră, a fost ridicată în o stradă din München, pentru a să putea vedea cum să înfățișează în aerul liber. A. Liuba prezintase această schiță la un concurs ce să publicase acum cițiva ani, pentru un monument destinat a să ridica în Valea Călugărenilor, unde în 1595 Mihai-Viteazul i-a snopit pe Turci.

Regretatul sculptor, original din Bănat, mort de un an și mai bine, nu-și va mai putea întrupa această plăzmuire. Dar' să pare că și concursul a rămas nerezolvat până astăzi. în urmarea unor neînțelegeri ce s'au fost ivit la acordarea premiilor. Fotografia schiței lui H. Liuba o păstrăm ca o dovadă mustrătoare pentru gândul bun început, dar' nesăvârșit.

2. „*Lăptăreasa*“, de Greuze. Oare la ce să va figîndind cu atita gingășie ?

„SENTINELA“

instituit de economii și credit, ca societate pe acții
 în **Satul-nou** (Réva-Ujfalu),

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5½% interese plătind institutul și darea de % după interese. La cerere să trimit deponenților și cecuri postale cu cari să trimit bani, fără de a plăti porto la postă. 1—10

Satul-nou, 31 Dec. 1907.

Diracțiunea.

Gîciturî.

I.

Gîcitură de litere,

compusă de Elena E. Bolcaș.

În o tipografie s'au împrăștiat literele alor două versuri și nu să mai află nici manuscrisul după care s'a cules.

Literele împrăștiate sunt următoarele.

a-a-a-a-ă-ă-b-c-d-d-e-e-e-e-e-e-e-e-f-g-g
 i-i-i-i-i-i-l-l-l-l-l-l-M-m-M-n-n-n-o-o-o
 p-p-p-r-r-r-r-r-r-s-s-s-t-t-u-u-u-u-u-u-u-u-v.

Cari dintre cetitorii nostri vor fi atît de iscusîți, să reconstruiască versurile împrăștiate ?

Pentru ușurarea încercărilor de reconstruire spunem că între cuvintele versului prim să află trei substantive, dintre cari cel dintîi exprimă un arbore, al doilea e sinonim (de același înțeles), cu „dungă“, iar al treilea înseamnă apă curgătoare. În versul al doilea sunt două substantive, dintre cari cel dintîi e format din adjectiv și e o agrăire obicinuită mai ales între îndrăgostiți, iar al doilea exprimă o parte de corp.

Un verb, ce să află în versul întîi e de un înțeles trist. În versul al doilea sunt două verbe, dintre cari cel dintîi exprimă o simțire ce se potrivește și cu tristeța și cu veselia. Celalalt e un verb ce să poate întrebuința și ca verb auxiliar.

Cuvîntul cel mai din urmă al versului întîi, este un substantiv. Cuvîntul cel mai din urmă din versul al doilea, este un verb. Atît versul întîi, cum și versul al doilea, sfîrșesc cu vocala: „u“.

II.

Gîcitură după
 săritura calului

rei	cu
-----	----

arangeată de
 Elena E. Bolcaș.

pen-	o-	o	tru-	fe-	flat		
ra-	vis-	tăi	ci-	am	pat		
Și	chii	tru-	* In	Al	In-	ri-	a-
ză	ma	su-	i-	în-	ți	nat.	meu
Și	in.	și	Sil-	dul	am		
de	ni-	ris	le-	chi-	Eu		
	hu-	gîn-					

Între dezlegători să vor sortî următoarele premii:
 I. O carte și un tablou pentru cel dintîi ieșit la sortî, dintre dezlegătorii ambelor gîciturî.

II. Două cărți și două tablouri, cari să vor împărți între patru inși, ieșiți la sortî dintre acei, cari au dezlegat bine barem una dintre cele două gîciturî. Va primi, deci, fiecare dintre acești patru, ori o carte, ori un tablou.

Terminul de dezlegare până în 31 Martie n.

Nr. 2 și 3 apărînd prea tîrziu pentru ca să putem primi dezlegările gîciturilor din acel număr până la terminul pus pe 15 Martie n., să amină terminul trimiterii dezlegărilor până la 31 Martie n., deci deodată cu dezlegările gîciturilor din numărul de față.